
OPONENTSKÝ POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

V Praze, dne 20.1. 2014

Jméno studenta: Nikola Štroblová

Název práce: „Novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí z pohledu pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí“

Ve své diplomové práci s názvem „Novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí z pohledu pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí“ se autorka zaměřila na problematiku sociálně právní ochrany dětí. Vzhledem ke skutečnosti, že od 1.1.2013 vstoupila v účinnost významná novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí, která v této oblasti přinesla řadu poměrně velkých změn, jedná se o vysoce aktuální a relevantní téma.

Autorka uvádí, že cílem její práce je „vysvětlit změny v činnosti a systému poskytování orgánů sociálně-právní ochrany dětí, které přináší novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, která nabyla účinnosti od 1. ledna 2013.“

Formální stránka práce je v pořádku. Autorka většinou řádně odkazuje na zdroje. Pokud jde o stylistiku, práce je dobře a srozumitelně napsaná. Nezaznamenal jsem překlepy a gramatické chyby. Autorka dodržuje pravidla odborného stylu. Práce též v zásadě neobsahuje nepodložená tvrzení. Také, pokud jde o zdroje, autorka čerpala z dostatečného množství základních zdrojů, které jsou k tématu sociálně právní ochrany dětí k dispozici v češtině.

Tím ovšem výčet kladů práce bohužel končí. Vytknul bych jednak praktickou absenci zahraničních zdrojů a literatury. Přitom, pokud jde o problematiku ochrany dětí, kde zatím stále není příliš mnoho české literatury, by byla zahraniční literatura velkým obohacením práce. Autorka také poměrně často čerpá z internetové encyklopedie Wikipedia, což je zcela nevhodný zdroj pro odborný text, jakým je diplomová práce. Informace o evropských modelech péstounské péče v zahraničí čerpá autorka z internetového serveru Žena-In, což je též nevhodný zdroj informací pro diplomovou práci.

Diplomová práce Nikoly Štroblové, ale bohužel trpí mnohem závažnějšími nedostatky. Jednak je otázkou, zda cíl vysvětlit, jaké změny v sociálně-právní ochraně dětí přináší přijatá novela zákona 359/1999 Sb., je vhodně zvoleným cílem pro diplomovou práci. Takto formulovaný cíl působí spíše jako vhodný cíl pro informační materiály ministerstva práce a sociálních věcí k novele zákona, či pro informační texty o novinkách v ochraně dětí na internetových serverech zaměřených na sociální práci. Tento cíl autorka navíc naplňuje pouze částečně. V textu práce se objevují popisy změn, které přináší daná novela zákona, ovšem ty jsou popsány poměrně povrchně, a jsou roztrženy ve velkém množství různých kapitol a podkapitol napříč celou prací mezi jinými pasážemi, které nehovoří vůbec o změnách. Tudíž změny, které přinesla daná novela, čtenář složitě hledá.

Nejvýznamnějším nedostatkem práce je to, že obsahuje velké množství textu, který je shrnutím všech možných poznatků, které nějakým způsobem souvisí se sociálně-právní ochranou dětí. Práce obsahuje určité penzum informací o legislativě a strategiích související s ochranou dětí, určité penzum informací o sanaci rodiny, určité penzum informací o případových konferencích, určité penzum informací o náhradní rodinné péči ad., určité penzum informací o sociální práci. Ale není zřejmé, ani zdůvodněné, z jakého důvodu autorka tyto informace do práce zařadila, a není zřejmé, jak napomáhá uvádění daných informací naplnění cíle práce.

Práce například obsahuje obsáhlou kapitolu o aktérech, čítající 11 stran, která je v zásadě shrnutím informací o tom, jaké pravomoci a role zákon vymezuje různým subjektům. Mimo jiné práce také obsahuje dvě celé strany shrnutí zákonodárného procesu v ČR. Autorka píše například: „Návrh zákona může iniciovat poslanec, skupina poslanců, vláda, senát nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku tj. krajů nebo hlavního města Prahy.“ (str. 40), aniž by bylo zdůvodněno, z jakého důvodu je tento popis do práce zařazen, aniž by byl tento popis v práci k něčemu využit (nadto tento popis vychází z článku v encyklopedii Wikipedia). O smysluplnosti zařazení do diplomové práce lze nicméně pochybovat u velké části z teoretické části práce. Na tomto místě není prostor se podrobně věnovat všem jednotlivým příkladům. Kapitoly v rámci teoretické části práce nejsou nijak propojené mezi sebou, teoretická část práce není nijak propojená s praktickou částí práce.

Je škoda, že poznatky z existující literatury, které autorka ve své práci shrnuje, nijak nevztahuje k cíli práce, přestože v některých případech se to přímo nabízí. Autorka například shrnuje základní pojetí sociální práce podle Musila - administrativní, profesionální a filantropické pojetí sociální práce a nevyužije přitom této příležitosti k analýze toho, na jaké z těchto pojetí klade důraz zkoumaná novela zákona sociálně-právní ochrany dětí, u které chce vysvětlit, jaké změny přinesla (bylo by možné například analyzovat, do jaké míry novela klade nově důraz na profesionální pojetí sociální práce na úkor pojetí administrativního).

Empirická část diplomové práce bohužel taktéž trpí řadou závažných nedostatků. Už skutečnost, že celá empirická část práce čítá pouhých devět stran včetně tabulek a grafů napovídá, že se jedná pouze o velmi malou sondu. Autorka se rozhodla pro kvantitativní výzkumný design (aniž by tuto volbu nějak zdůvodnila). Ovšem provedla dotazníkové šetření pouze mezi 16 respondentkami z řad pracovníků orgánů sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) na Klatovsku, přičemž dotazník vyplnilo pouze 11 respondentek. Jedná se tedy o vzorek zcela nereprezentativní ve vztahu k populaci pracovníků OSPOD, který je v ČR kolem 1 800, což je samo o sobě problematické. Ještě problematictější je ovšem skutečnost, že autorka tento fakt v celé práci nikde nereflektuje, nereflektuje omezenou vypovídací hodnotu zjištění, ke kterým došla (že je můžeme vztahovat na Klatovsko a další limity). Autorka také nijak nepopisuje ani nezdůvodňuje metodu výběru výzkumného vzorku, ani volbu OSPOD zrovna na Klatovsku (v úvodu pouze uvádí, že pracuje jako referentka OSPOD na Klatovsku).

Značné výhrady lze mít i k použitému dotazníku. Vzhledem k tomu, že, nepočítáme-li identifikační údaje, obsahuje pouze sedm otázek, jedná se spíše o anketu. Jednotlivé otázky také nejsou šťastně formulovány. U klíčových otázek vztahujících se k názoru respondentů na instituty nově zavedené novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí (vyhodnocování, případové konference ad.) autorka respondentům nabízí pouze dichotomickou možnost uvést, zda u těchto změn shledávají pozitiva, nebo negativa, místo toho, aby využila škál, které by umožnily respondentům diferencovaněji vyjádřit svůj názor, než je pouhé označení změny jako pozitiva, nebo negativa. Pokud jde o pozitiva a negativa institutů zavedených novelou, bylo by také vhodnější než otevřené otázky, které autorka pokládá respondentům s prosbou o vypsání bližšího popisu negativ a pozitiv, položit respondentům uzavřené otázky s nabídkou možných

pozitiv a negativ jednotlivých institutů k výběru (a možností jiné). Návratnost u otevřených otázek v dotazníkových šetřeních totiž bývá nízká, což se potvrdilo i v uskutečněném průzkumu – autorka získala z otevřených otázek malé množství informací.

Problematická je také samozřejmě statistická analýza dat pouze od 11 respondentů. Uvádění procentuálních podílů jednotlivých odpovědí přestává mít význam v situaci, kdy názor jednoho respondenta představuje názor téměř deseti procent respondentů.

V daném případě by byla mnohem vhodnější kvalitativní výzkumná strategie. V počtu deseti respondentů lze provést kvalitativní výzkum (a studenti v rámci diplomových prací běžně provádějí deset kvalitativních rozhovorů), který by přinesl nesrovnatelně více poznatků k implementaci novely zákona o sociálně právní ochraně dětí než uskutečněné velmi povrchní dotazníkové šetření.

Celkově vzato představuje diplomová práce Natalie Štroblové velmi deskriptivní práci, která pouze, bez zjevné logiky, shrnuje všechny možné informace nějakým způsobem související s ochranou dětí, a má tudíž minimální přínos z vědeckého i praktického hlediska. Vzhledem k tomu, že diplomové práce podobné práci Nikoly Štroblové se, bohužel, vyskytují, a v některých případech jsou i obhajovány, bylo by v jistém smyslu nespravedlivé nepřipustit práci Nikoly Štroblové k obhajobě. Také, jak je zřejmé z toho, co bylo uvedeno v úvodu, diplomová práce splňuje některá kritéria kladená na odborný text – jedná se o text psaný v odborném stylu neobsahující nepodložená tvrzení, založený na určitém množství existující literatury, na kterou je odkazováno.

Proto práci, **s velkými výhradami, doporučuji k obhajobě**. Vzhledem k výše uvedeným závažným nedostatkům nemohu navrhnout jiné hodnocení než **dobře. Komisi při obhajobě doporučuji důkladně zvážit, zda diplomová práce Nikoly Štroblové splňuje požadavky kladené na diplomovou práci v míře dostatečné na to, aby ji bylo možné jako diplomovou práci akceptovat.**

Mgr. Jan Klusáček

Otázky k obhajobě

1. Jak byste zdůvodnila zařazení popisu zákonodárního procesu ČR z hlediska naplnění cílů práce?
2. V práci nezdůvodňujete volbu kvantitativního výzkumného designu? Mohla byste ji zdůvodnit?